

ЦРАС Вх. № 101/08.06.2017.

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за получаване на научната степен

„Доктор на науките“

Тема на дисертационния труд: „Управление на миграцията в Република България“

Автор на дисертационния труд: проф. Любомир Кирилов Тимчев, доктор

Рецензент: проф. инж. Димитър Танев Кайков, дн

Темповете на развитие на съвременната цивилизация са много големи. Внедряването на нови научни открития, изобретения и модерни технологии положително се отразиха на дейността на съвременния човек, но се породиха и много негативни последици, свързани с неговото развитие, здраве и сигурност. Съвременният човек живее все по-често в несигурност вследствие на политическите и икономическите кризи, бедността, нарастването на насилието и престъпността, демографският срив, корупцията, локалните войни, тероризма и др. Много хора на нашата планета не живеят пълноценно, те се борят за физическо оцеляване. Всеки човек има право на труд, на сигурност и на по-качествен живот. Той е свободен и има възможност за постигането им, търсейки по-благоприятни условия и сигурност в по-развитите страни. През последните години значително нарасна миграцията, която може да има както положително, така и отрицателно отражение върху икономиката и качеството на живота. Това отражение се определя от ефективността на управлението ѝ. Ето защо изследваният проблем в дисертационния труд за управлението на миграцията в нашата страна е много актуален и значим.

Рецензираният дисертационен труд „Управление на миграцията в Република България“ е съставен в обем от 457 страници, библиографска справка от 209 източника, включително 39 международни и 24 вътрешни акта и документа и 5 източника от интернет. Дисертацията е структурирана в четири части с 11 глави, заключение и предложение за усъвършенстване на правната регламентация и организацията на работа, приносите и библиографията.

В увода на дисертацията се разкрива актуалността на миграцията и нейните основни фактори. Разглеждат се управлението на миграцията и свързаните с нея компетентни органи. Поставена е целта и са определени девет задачи. Посочени са обектът, предметът и обхватът на изследването. Представена е методиката и информационната база на изследването.

Положителна оценка следва да се даде на първа част на дисертацията „Теоретични и правни аспекти на управлението, осъществявано от полицейските органи на миграцията в Република България“, която е съставена от две глави. В първа глава на базата на задълбочен анализ на теорията на управлението, осъществявано от полицейските органи на миграцията в нашата страна, в логическа последователност се определят основните понятия и същността на контрола в полицейската дейност. Определено е понятието „миграция“, връзката и разграниченията му от сродни понятия като „емиграция“, „имиграция“ и „глобализация“. На базата на различни критерии е направена изчерпателна класификация на миграцията. Разкрити са особеностите на миграцията в областта на спорта. Предлага се като разновидност на миграцията да се приеме пребиваването на спортисти и треньори от една страна в друга страна. Посочва се, че през последните години 700 - 800 спортисти-чужденци получават разрешение да упражняват спортна дейност в нашата страна. Задълбочено е анализиран миграционният натиск. Разкрито е и е обогатено съдържанието на миграцията. Подробно са анализирани същността на контрола на документите за самоличност и миграцията на населението на Република България. Много подробно е разгледано управлението като особен вид дейност. Изведени са седем основни аспекта на управлението. Върху тази база се разкриват научните основи на същността на управлението на миграцията. Характеристиката на управлението на миграцията се разглежда по четири начина. Във втора глава се обсъжда правната регламентация на управлението, осъществявано от полицейските органи на миграцията в нашата страна. Прави се анализ на международните актове и документи от общ характер. Подробно са разгледани специалните международни актове и документи, свързани с миграцията. Задълбочено са интерпретирани вътрешноправните актове и документи с общ характер. Направен е кратък исторически преглед на вътрешноправни актове и документи от специален

характер. Много подробно и в логическа връзка са анализирани действащите нормативни актове и документите от специален характер. Изведени са шест обобщения по въпроса за правната регламентация на управлението, осъществявано от полицейските органи на миграцията в нашата страна.

Положителна оценка може да се даде и на втора част на дисертацията „Документи за самоличност и контрол на гражданите на Република България“. Тази част е разработена в три глави, където последователно и в логическа връзка се анализират поставените актуални проблеми. В първа глава са разгледани видовете документи за самоличност и режимът за издаване и ползване на личната карта. Определено е понятието „документ за самоличност“ и е обогатена неговата същност. Посочени са видовете документи за самоличност на гражданите на Република България. Подробно е разгледана същността и предназначението на личната карта. Представени са условията и редът за издаване, подмяната, съхранението, временното отнемане и предаване на органа на издаването на личната карта. Предложени са решения за подобряването на тази дейност. В края на първа глава от втора част на дисертацията е разгледано адресното регистриране на българските граждани. Във втора глава е анализирана същността и е посочен редът за задгранични пътувания на българските граждани. Представени са различните видове документи, условията и редът за издаване и ползване на паспортите и заместващите ги документи. Трета глава включва материята за мерките за административна принуда, които се прилагат на българските граждани за извършени нарушения на законодателството, свързано с миграцията в Република България.

Положителна оценка заслужава и трета част на дисертационния труд „Контрол на чужденците в Република България“, която е разработена в две глави. В първа глава се разглежда влизането на чужденци в нашата страна. Много задълбочено и комплексно е анализирано понятието „чужденец“ и сродните на него понятия. Посочени са условията и редът за влизане на чужденци в Република България. Особено внимание се обръща на издаването на необходимите документи, визите. Посочени са и основанията за отказ за влизане на чужденци в нашата страна. Във втора глава са представени правните основания за пребиваване на чужденци в България. Върху основата на богат нормативен материал са посочени основанията за пребиваване,

адресното регистриране, различните категории чужденци. Предложени са и конкретни подобрения на отделни текстове на нормативните документи.

Положителна оценка следва да се даде и на четвърта част на дисертацията „Организация на дейността на полицейските органи за издаване и контрол на документите за самоличност и миграцията на населението в Република България“, която е построена в четири глави. В първа глава подробно са разгледани основните задачи и структурата на полицейските органи за издаване и контрол на документите за самоличност и контрол на миграцията на населението в Република България. Подчертава се, че в нашата страна е изградена институционална система и администрация за изпълнение на държавната политика в областта на миграцията, убежището и интеграцията. Посочени са отделните министерства, агенции и др. органи, свързани с провеждането на държавната политика в тази област. Определени са задачите и структурата на полицейските органи за издаване на документи за самоличност, граничен контрол и контрол по пребиваването на чужденци в страната. Разгледани са задачите и структурата на други органи с компетенции по контрола на миграцията като Международната организация по миграцията, Държавна агенция за бежанците при Министерския съвет, Държавна агенция на българите в чужбина и др. Описани са международните стандарти, свързани с миграцията. Във втора глава е включена организацията на дейността на полицейските органи по издаването и контрола на документите за самоличност и миграцията на населението в Република България. Разгледани са два въпроса – организация на дейността на полицейските органи по издаването на документи за самоличност и по адресното регистриране. Трета глава включва анализи и обобщения на организацията на дейността на органите за издаване и контрол на документите за самоличност и миграцията на населението в Република България по противодействието на тероризма. Определено може да се твърди, че проблемите, свързани с противодействието на тероризма, имат много голямо значение за сигурността на гражданите. В четвърта глава са обсъдени взаимодействието и координацията на дейността на органите за управление на миграцията в Република България. Определена е същността на понятията „взаимодействие“, „координация“ и „взаимно влияние“, както и взаимовръзката и различията между тях. Подробно са разгледани

взаимодействието и координацията на дейността на структурите БДС и миграцията с различните структури с полицейски пълномощия, с други държавни органи, неправителствени организации и граждани. Анализирани са и други форми на взаимодействие на структурите БДС във връзка с издаването на документи за самоличност, ползването и съхранението им.

Много добре е разработено международното сътрудничество. В края на дисертацията са изведени 25 извода и конкретни препоръки за правната регламентация и организация на управлението на миграцията в Република България. Определени са 13 приноса на дисертационния труд.

По темата са публикувани 22 труда, от които 5 монографии, 5 студии, 6 статии, 3 учебника, 1 научен доклад и 2 учебни пособия. Авторефератът отразява същността на дисертационния труд.

Дисертационният труд има определени научни приноси. Разработени са основните проблеми на управлението на миграцията, осъществявано от съответните органи в Р. България. Предложени са определения на понятията „документ“, „документ за самоличност“, „контрол на миграцията на населението“, „миграционен натиск“, „управление“ и „управление на миграцията“. Препоръчано е към трудовата миграция да се включи и миграцията, свързана с упражняване на спортна дейност. Върху основата на задълбочения анализ на международноправните и вътрешноправните актове се установява необходимостта от тяхното усъвършенстване, вследствие на което се предлагат редица промени и приемането на Закон за миграцията за страната и Европейския съюз. Предлага се синхронизиране на българското законодателство с това на държавите от ЕС относно управлението на миграцията, ограничаване броя на документите за самоличност и въвеждане на санкция при пренасяне на документ за самоличност от друго лице. Направено е предложение началото на издаването на лична карта да става на лица над 16-годишна възраст, а не както до сега – над 14-годишна възраст, както и срока на валидността ѝ. Върху основата на задълбочен анализ се установяват възможности за подобряване на дейностите, свързани с управление на миграцията. Предложена е нова квалификация на видовете визи като въвеждане на „виза за лечение“, „туристическа виза“, „ученическа виза“ и др. Авторът на дисертацията доказва целесъобразността за

въвеждането на израза „главен адрес“ вместо предложената промяна на израза „постоянен адрес“ с „основен адрес“. За повишаване ефективността на управлението на миграцията в Р. България дисертантът предлага разширяване на структурата и функциите на Дирекция „Миграция“, включвайки всички структури по издаването и контрола на българските документи за самоличност и на всички лица, намиращи се под юрисдикцията на Р. България. Отделни предложения на проф. Тимчев за усъвършенстване на миграцията са възприети от законодателството.

При обобщаването на анализирания основни проблеми в дисертационния труд се доказва необходимостта от включването в учебните планове във висшите училища на учебна дисциплина, свързана с управление на миграцията. Научните проблеми за управление на миграцията в Р. България, разработени в дисертацията, са свързани със задачите на обучението на студентите от НСА „Васил Левски“ по магистърската програма „Спорт и сигурност“.

Наред с положителните оценки на дисертационния труд са допуснати и отделни слабости. В стремежа си авторът по-задълбочено и изчерпателно да анализира въпросите по управлението на миграцията и да изведе полезни за практиката заключения и предложения значително е нараснал обема на научния труд. В процеса на изследването са приложени пет метода – изучаване на документи, свободна беседа, наблюдение, анализ и сравнение. Целесъобразно би било накратко да се опише приложението на отделните методи на проведеното изследване. Има възможност за прилагане и на допълнителни методи за интерпретация на изследователския материал. Допуснати са и отделни технически грешки. Посочените слабости не понижават достойнствата на дисертационния труд.

При обобщението на проведения комплексен анализ на изследователския материал може да се твърди, че проф. Л. Тимчев, д-р има формирани професионални качества да вниква в същността на изследваните явления, да разкрива закономерности, на базата на които систематизира конкретни предложения за усъвършенстване на управлението на миграцията. Той разкрива нови възможности за научно търсене, свързано с изграждане на надеждни стратегии за ефективното управление на миграцията в

съответствие с изискванията на бъдещото развитие на нашата страна, Европейския съюз и другите страни.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Рецензираният дисертационен труд на тема „Управление на миграцията в Република България“ е оригинален труд със значими научни приноси за теорията и практиката. Проф. Любомир Тимчев, д-р има формирани ценни качества да анализира, синтезира и обобщава научни знания, да обогатява с нови идеи и конкретни предложения, свързани с повишаване ефективността на управлението на миграцията. Давам положителна оценка на дисертационния труд и предлагам на научното жури да му присъди научната степен „Доктор на науките“ в професионалното направление 7.6. Спорт.

05.05.2017 г.

гр. София

Рецензент:.....

/проф. инж. Д. Кайков, дн/